

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

DĖL VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ TARNYBOS 2018 METŲ VEIKLOS ATASKAITOS

2019-05-03 Nr. NV-1209

Vilnius

Rengėjas: Viešųjų pirkimų tarnyba.

Tikslas: vykdyti Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatą – kiekvienais metais teikti Seimui ir Vyriausybei Viešųjų pirkimų tarnybos (VPT) veiklos ataskaitas.

Esmė:

- 2018 m. viešųjų pirkimų vertė sudarė 5,3 mlrd. Eurų (11,8 % BVP, 34,6 % valdžios sektoriaus išlaidų), pirkimus vykdė 3930 pirkimų vykdytojų;
- 2018 m. centralizuoti pirkimai sudarė tik 15 % nuo pirkimų vertės arba 4 % nuo pirkimų skaičiaus;
- viešieji pirkimai, kuriems nustatyti aplinkos apsaugos kriterijai (žalieji pirkimai) 2018 m. turėjo sudaryti ne mažiau kaip 45 % pirkimų (skaičiuojant pagal skaičių ir vertę), tačiau jie sudarė tik 9 % pirkimų vertės ir 7 % pirkimų skaičiaus;
- inovatyvūs pirkimai turėjo sudaryti 2 % (2020 m. turės sudaryti 5 %) visų viešųjų pirkimų, tačiau šių pirkimų vertė 2018 m. buvo 2,4 mln. eurų ir tai sudarė 0,07 % bendros per 2018 metus sudarytų sutarčių vertės;
- eilę metų „vieno dalyvio“ (kai konkurse dalyvavęs vienintelis tiekėjas neturėjo konkurencijos) pirkimai sudaro vidutiniškai net virš 40 % visų 2015–2017 m. vykusių tarptautinių pirkimų.
- sumažėjo neskelbiamų derybų skaičius: 2018 m. – 90, 2017 m. – 113, 2016 m. – 142;
- išaugo pirkimų, kuriuose buvo taikomas ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus: sudarė 16 % pirkimų skaičiaus (2016–2017 m. – 8 %), sudarė 34 % pirkimų vertės (2016–2017 m. – 22 %), taikė 21 % pirkimų vykdytojų (2016–2017 m. – 17 %). Tačiau Lietuvoje ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijus buvo pasirinktas 9 % tarptautinių pirkimų, o štai vidutiniškai ES šalyse – virš keturių kartų dažniau (43 %);
- savivaldybių sudarytų ir paskelbtų sutarčių dalis CVP IS padidėjo nuo 67 % iki 98 %;
- EK duomenimis, tarptautiniuose pirkimuose Lietuvos SVV sutartis sudaro beveik dukart rečiau nei SVV kitose ES šalyse – 2017 m. Lietuvos tarptautinių pirkimų, kuriuose sutartys sudarytos su SVV įmonėmis, dalis siekė 28 %, ES šalyse – vidutiniškai 53 %;
- Elektroninio aukciono procedūra Lietuvos viešuosiuose pirkimuose taikoma gana retai. 2018 m. pirkimų, kuriems taikytas elektroninis aukcionas, sutartis pasirašė 15 pirkimo vykdytojų. Šių pirkimų vertė siekė 2,2 mln. Eur, tai sudarė 0,05 % bendros per šį laikotarpį sudarytų supaprastintų ir tarptautinių pirkimų sutarčių vertės. Kai tuo tarpu, vykdant elektroninį aukcioną, galima gauti didžiausią naudą, perkant didesnius kiekius standartinių prekių, paslaugų ar darbų tose srityse, kuriose didelė tiekėjų konkurencija;
- VPT suteiktų konsultacijų (tą pačią arba kitą dieną) operatyvumas 2018 m., palyginti su 2017-aisiais, nesikeitė. Anot VPT, žmogiškųjų išteklių trūkumas neleido pagerinti šio rodiklio;
- 2018 m. parengtos naujos gairės šiomis temomis:
 - Rinkos konsultacijos: iššūkiai ir galimybės;

- Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose gairės;
 - Maisto produktų pirkimų gairės;
 - Sutarčių keitimo gairės;
 - Statinio statybos techninės priežiūros paslaugų pirkimo gairės;
 - Konfidencialumas viešuosiuose pirkimuose.
- atliktame vertinime, ar parengtos rekomendacijos yra naudingos (vertinama balais 10 balų sistemoje), apklausos dalyviai įvertino 7,4 balo, kai planuota buvo 8 balai, t. y. kiek žemesnis, nei planuotas, vertinimo rezultatas;
 - didėja VPT gaunamų pranešimų apie galimus viešųjų pirkimų vykdymo tvarkos pažeidimus – 2018 m. pranešimų gauta 26 % daugiau nei 2017 m. Dažniausias skundo objektas – techninėje specifikacijoje nustatyti reikalavimai (30 % pranešimų);
 - 2018 metais VPT prevencine tvarka peržiūrėjo 217 vykdomų pirkimų. Pažeidimų nustatyta daugiau nei pusėje atvejų, t. y. 131 pirkime. Pirkimų vykdytojai 114 iš 131 atvejo (87 %) pirkimo dokumentų nuostatas pataisė arba pirkimus nutraukė, t. y. vykdė VPT rekomendacijas;
 - iš VPT atliktos pirkimų prevencinės peržiūros ryškėja tendencija, kad dažniausiai įstatymų ir (arba) su jų įgyvendinimu susijusių teisės aktų reikalavimų pažeidimų padaroma:
 - rengiant techninę specifikaciją;
 - nustatant kvalifikacinius reikalavimus;
 - parenkant ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus ir nustatant jų vertinimo tvarką;
 - pirkimo objekto nepagrįstai neskaidant į atskiras dalis.

Dalykinio vertinimo išvada: atkreiptinas dėmesys, kad VPT turėtų peržiūrėti VPT direktoriaus 2011 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 1S-174 patvirtintas Perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės rekomendacijas, kurios yra galiojančios, nes yra Teisės aktų registre, ir parengtos pagal seną Viešųjų pirkimų įstatymą, galiojusį iki 2017 m. liepos 1 dienos, kai jau tuoj bus beveik 2 metai, kai galioja naujas viešųjų pirmų įstatyminis reglamentavimas.

siūlome VPT ataskaitą teikti Vyriausybės pasitarimui.

Patarėjas

Saulius Gaigalas

Saulius Gaigalas, tel. 870663789, saulius.gaigalas@lrv.lt